

CSÖRNYEFÖLD KÖZSÉG

Településképi Arculati Kézikönyve

Készült: 2017. november

településtervező és főépítész:
Moldován Ágnes TT20-0282

TARTALOM

1. **Bevezetés, köszöntő**
2. **Településtörténet, a település bemutatása, a település sajátosságai**
3. **Örökségünk, településképi jellemzők, meghatározó építészeti értékek**
4. **Településképi szempontból meghatározó területek**
területek lehatárolása, településképi, arculati jellemzők bemutatása
5. **Településképi formálására vonatkozó ajánlások**
utcák, terek, köztéri alkotások
6. **Példák bemutatása**

1.Bevezetés, köszöntő

A múltban, amikor az egységes kultúrák stabilabbak és homogénebbek voltak, valamint sokkal szélesebb társadalmi megegyezés volt a szimbólumokkal kapcsolatban, ritkán volt szükség arra, hogy az emberek az őket körülvevő környezet közötti kapcsolatot vizsgálják; a kettő között szoros volt a harmónia (Rapoport 1977).

Napjainkban sokkal nehezebb tervezni, hiszen keverednek a társadalmak, kultúrák, szimbólumok. Olyan települések kialakítása a cél, amelyhez az emberek tartozni akarnak.

Mivel egy település egyrészt esztétikai szerepet tölt be az emberek életében, másrészt pedig használják, ennek megfelelően szükséges védeni a meglevő értékeket, és fejlődni.

“Amikor ráébredünk, hogy jelenlegi tulajdonságaink, környezetünk, képességeink és fizikai állapotunk mind a múltbeli gondolkodásunk eredményei, némi fogalmat nyerhetünk a tudás értékéről.”

Charles F. Haanel

2. Településtörténet, a település bemutatása, a település sajátosságai

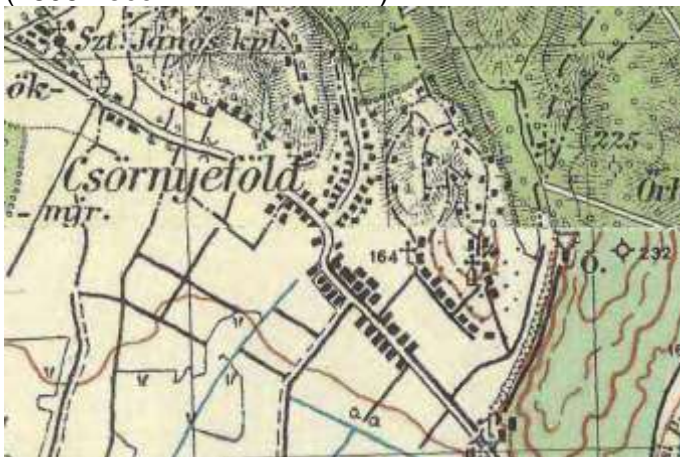
Csörnyeföld településtörténete az alábbi három katonai térképen jól követhető, a település folyamatos növekedése, a településrészek kialakulása kísérhető figyelemmel.

(1763-1787 katonai felmérés)

(1806-1869 katonai felmérés)

(1941-es katonai felmérés)

Kataszteri térkép

Légifotó

A település első írásos emléke 1361-ből származik. Csörnyeföld 1977-ig önálló község volt, 1977 és 1992 között egyesítve volt Muraszemenye községgel Szemenyecsrnye néven, majd Szemenyecsrnye községnév 1992-ben megszűnt, mivel a területéből Csörnyeföld és

Muraszemenye néven ismét két önálló község alakult. Lakosainak száma a 2005-ös adatok szerint 466 fő. A falu a szlovén és a horvát határ közvetlen közelében, a szelíd déli fekvésű lankák lábainál helyezkedik el, Letenyétől 10, Lentitől 20 kilométerre. A községet körülölelő dombok, a klimatikus adottságok kiválóan alkalmasak szőlőtermesztésre, az erdők értékes faállományukon kívül vadban rendkívül gazdagok. A táj szépsége, a szőlőhegyek és a környező erdők az év minden szakában kellemes túralehetőséget nyújtanak azoknak, akik szeretik a csendet, a kikapcsolódást. Az ide látogatók a 2 kilométerre található muraszemenyei bányatavaknál hódolhatnak a horgász- és vízisport szenvedélyüknek, a gasztronómia kedvelői a szőlőhegyek pincéiben kóstolhatják meg a gyöngyöző, kiváló minőségű, illatos fehér borokat és a hozzá illő helyi ételspecialitásokat. 2000-ben megalakították a szervezett borutatót, így az ott lévő, vendégszerető gazdák portáinak meglátogatásához szervezett kereteket is tudnak biztosítani. A falu központjában található korszerű, információs és számítógépes hálózattal rendelkező Teleház, az érdeklődők számára felvilágosítást nyújt a térség idegenforgalmi látványosságairól, programjairól. A község határán halad el az országos kéktúra útvonala. A település értékei a vöröskői templom, a falu közepén az úgynevezett temető-dombon található templom és emlékmű, valamint a faluház könyvtárában megtekinthető Soós Lajos felfaragó munkáinak állandó kiállítása. A községben van a Kerka- és Muramenti Hegyközség és a Vöröskői Vadásztársaság központja, melyek előzetes programigényeket, konkrét ajánlatokat biztosítanak az érdeklődők számára.

1. A településképi sajátosságai

Utcaképek

A belterületet a Fő út és a Dózsa út szeli ketté, melyből ágaznak el a Temető és Liget utak. A település belterületétől nyugatra található Vöröskőpuszta. A belterület a közigazgatási területen belül délen helyezkedik el, majd attól északra fekszik a szőlőhegy.

(Dózsa út)

Dózsa út

A településen van néhány régi épület, melyek tömege, formája védelemre érdemes. A település halmazos beépítést mutat, a domborzati viszonyokhoz rendkívül jó alkalmazkodott.

A változatos telekosztású utca, domborzatra érzékeny telepítéssel. Az épületek formai kialakítása az adott kor stílusjegyeit viselik magukon, jellemzően sátor vagy nyeregtetős kialakításúak. Íves vonalvezetésű, szabályos, állandó szélességű utcaszakasz, ahol az épületek a nyugati oldalhatárra települtek, minimális előkertet hagyva a közterület felé. A domborzati sokszínűséghez alkalmazkodtak a telepítések.

Dózsa út

A különböző korok épületei, eltérő előkertet tartva épültek, emiatt az utca homlokzati látványa mozgalmas, nem ad egységes vonalvezetést a homlokzati sorfal. Egységes épületkarakterről nem beszélhetünk, a tömegek és tetők formálása nagyon változatos. A sátoztető mellett sok ponton megjelenik az utcavonallal párhuzamos tetőgerinc is.

Dózsa út

A település szerkezetének kialakulásában a természetföldrajzi adottságok, a községet körülölelő szőlőhegyek és az átszelő közlekedési útvonalak játszottak alapvető szerepet.

A község belterületét alapvetően meghatározó utak és a korábban kialakított és beépült telkek egyaránt meghatározóak voltak a településszerkezet kialakításában.

A település úthálózata teljes egészében kiépült, az utak javításával a turizmus minőségi szintjét lehet emelni. A település déli részén került megépítésre az M70-es autópályát.

Csörnyeföld a Zalai borvidék részeként mindig is fontos szerepet játszott a szőlőtermesztés. A település fölé magasodó szőlőhegyről gyönyörű kilátás nyílik.

Csörnyeföld igazi vonzereje a természeti környezete, a táj szépsége, érintetlensége. A községet ma is sűrű erdők veszik körül a jellegzetes dombos zalai lankákon.

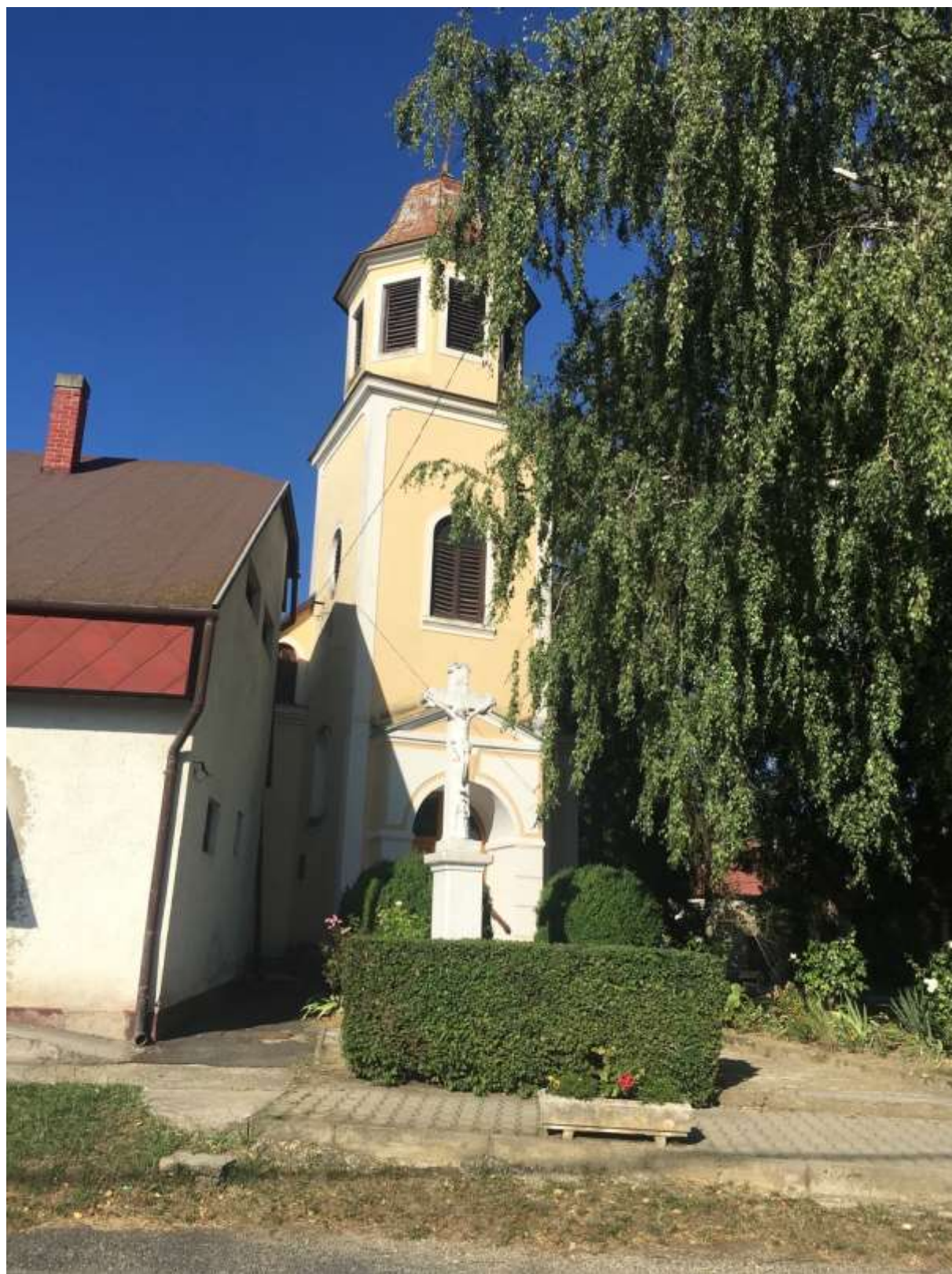

3. Örökségünk, településképi jellemzők, meghatározó építészeti értékeke

A település értékei a vöröcsöki templom, és a falu közepén az úgynevezett temető-dombon található templom.

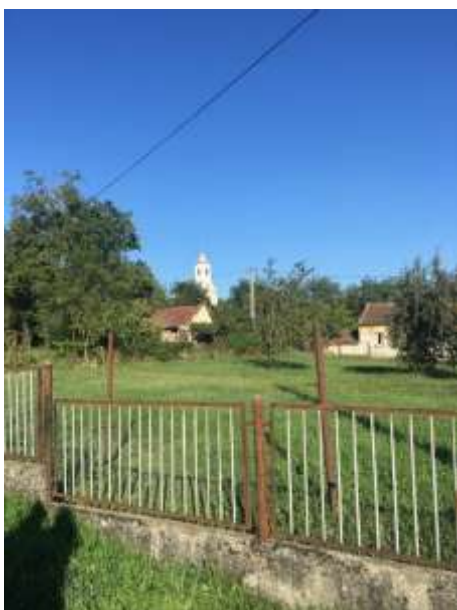

II. világháború hősi halottainak emléket állító emlékmű

A köztéri alkotások karbantartása önkormányzati feladat, melynek az önkormányzat igyekszik megfelelni.

A község történetileg kialakult, hagyományos utcaképe védelmében a meglévő épületek lehetőség szerint megtartandók. Az új épületek a régi épületek helyére kerüljenek, ezzel is megtartva a kialakult beépítési jellemzőket, telekstruktúrákat.

A településen található néhány kereszt, illetve van néhány lakóépület, melynek védelmén érdemes elgondolkodni. A hagyományos épülettömeg, tetőforma és nyílászáró rend, mind a hagyományos építészet elemeit tükrözi.

Településképi szempontból meghatározó területek

területek lehatárolása, településképi, arculati jellemzők bemutatása

Területek lehatárolása:

- kertesi családi házas terület
- szőlőhegy terület
- temető terület
- külterületi, beépítésre nem szánt terület

Kertes családi házas terület: a zömében földszintes lakóépületeket, családi házakat tartalmazó területek. Az ide sorolt területek építészeti karaktere a koronként változó divat és igények hatására jellemzően nagyon heterogén, sem tömegformálás, sem anyaghasználat sem színezés terén nemigen tapasztalható egységes karakter. A belterület lakóövezetei sorolhatók ebbe a területi besorolásba.

Szőlőhegy terület: Csörnyeföld egyik nagy vonzereje a szőlőhegy, ahol jó minőségű szőlőt termelnek, borászata méltán híres.

A hegyen található faboronás pince, de több birtok gazdátlan, gondozatlan.

A zöldterület kevésnek mondható, a minőség folyamatosan javuló tendenciát mutat. A fásítási programok fejlesztése fontos feladat, ennek folytatása mindenképpen szükséges. Az utcák zöldfelületeinek kialakításánál, fásításánál az alábbi szempontokat érdemes figyelembe venni. Az örökzöld fakkal és a tujafélék telepítése közterületen, zöldsávban nem ajánlott. Külön zöldterület kijelölésére nincs szükség, ezek szervesen kapcsolódnak a lakóterületekhez. Amennyiben az út méretei lehetővé teszik, minden beteg vagy helytelen fajtaválasztás miatt kivágott sorfa, kisebb zöldfelület fája helyett a helynek megfelelő és legalább az eredetivel megegyező körátmérőjű fát kell telepíteni.

Temető terület: a temető területére korlátozódik. A temetőekben az üzemi funkciójú kiszolgáló épületeken kívül csak ravatalozó és temetőkápolna helyezhetők el. A síremlékek formájára nem indokolt különösebb megkötéseket bevezetni.

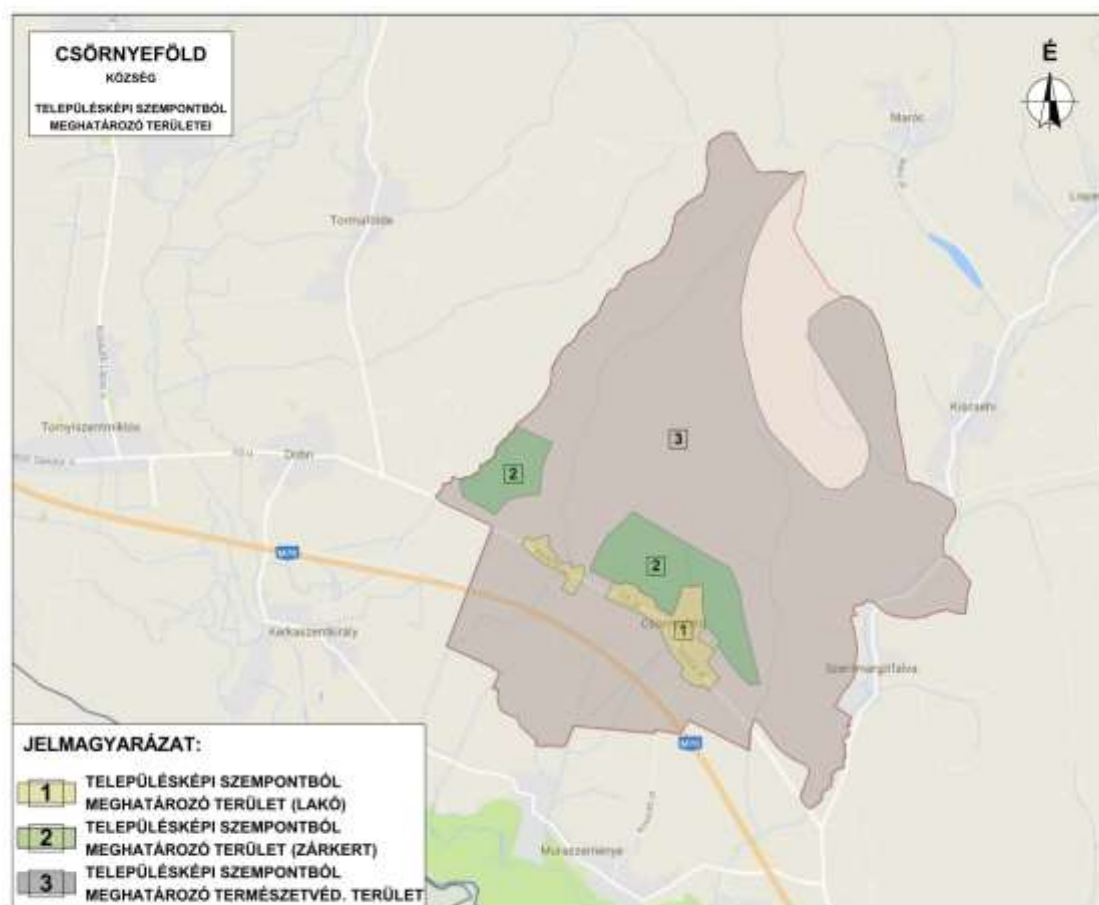

Külterületi, beépítésre nem szánt terület: a település külterületi, beépítetlen mezőgazdasági- és erdő-területeit foglalja magába. Itt csak foltszerűen találunk beépítést.

Külterületen történő épület-elhelyezésnél a tájba illesztésre fokozott gondot kell fordítani, vagy ahol ez nem megoldható, ott védőfásítással célszerű a tájban okozott beavatkozások negatív hatásait enyhíteni.

A település közigazgatási területén belül található:

- NATURA 2000 terület
- országos ökológiai hálózat övezete (magterület, ökológiai folyosó, pufferterület)
- és tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete

Ezek a területek településképi szempontból meghatározó területek, ezért a fokozott tájba illesztésre, kilátásvédelemre fokozott figyelmet kell fordítani, mely előírásokat a „Helyi építési szabályzat” tartalmaz.

A védett táj egyediségének megőrzéséhez a településeken, különösen a külterületen kerülni kell a tájidegen növényfajok használatát. Az arborétumok és díszparkok gyűjteményének kivételével a Balaton-felvidéki táj szépségét a sokféle élőhelyet jellemző honos növényzet gazdagsága adja. Ezért a tájidegen fajok egyedei (pl. a fenyők (*Picea sp.*)) csak igen kis mértékben, inkább csak egy-két jelentős épülethez kapcsolódva jelenjenek meg a településeken. A lakó- és üdülőtellek, de különösen a külterületek, szőlőhegyek területén a tájidegen fajok (tű- és pikkelylevelűek, tuják (*Thuja occidentalis*)) ültetése feltétlenül kerülendő.

a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

A kormányrendelet melléklete meghatározza azoknak a fajoknak a listáját, melyek inváziós és termőhely-idegen növényfajoknak tekinthetők, így az 5. § (2) bekezdés értelmében a Natura 2000 gyepterületeken ezek megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással.

Az érintett növényfajok:

1. Fásszárú inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
akác	Robinia pseudo-acacia
amerikai kőris	Fraxinus americana
bálványfa	Ailanthus altissima
keskenylevelű ezüstfa	Elaeagnus angustifolia
fekete fenyő	Pinus nigra
erdei fenyő	Pinus silvestris
gyalogakác	Amorpha fruticosa
kései meggy	Prunus serotina
zöld juhar	Acer negundo

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
alkörmös	Phytolacca americana
japánkeserűfű fajok	Fallopia spp.
kanadai aranyvessző	Solidago canadensis
magas aranyvessző	Solidago gigantea
parlagfű	Ambrosia artemisifolia
selyemkóró	Asclepias syriaca
süntők	Echinocystis lobata

1143/2014. EU rendelet

az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának

és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről

A rendelet alapján a tagországok képviselőiből álló inváziós fajok elleni védelemért felelős bizottság elfogadta azt a növény- és állatfajlistát, mely az Unió számára veszélyt jelentő inváziós idegenhonos fajok jegyzékét alkotja. A listán szereplő fajok egyedeire vonatkozó szigorú szabályok szerint tilos az egész EU területén forgalomba hozni és a természetbe kibocsátani akár egyetlen példányt is, de a behozatalra, tartásra, tenyésztésre, szaporításra, szállításra, kereskedelemre és felhasználásra is hasonlóan szigorú szabályok vonatkoznak.

A listában szereplő növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
Borfa, tengerparti seprúcserje	Baccharis halimifolia
Kaliforniai tündérhínár	Cabomba caroliniana
Vízijácint	Eichhornia crassipes
Perzsa medvetalp	Heracleum persicum
Sosnowsky-medvetalp	Heracleum sosnowskyi
Hévízi gázló	Hydrocotyle ranunculoides
Fodros átokhínár	Lagarosiphon major
Nagyvirágú tóalma	Ludwigia grandiflora
Sárgavirágú tóalma	Ludwigia peploides
Sárga lápbuzogány	Lysichiton americanus
Közönséges süllőhínár	Myriophyllum aquaticum
Keserű hamisüröm	Parthenium hysterophorus
Ördögfarok keserűfű	Persicaria perfoliata
Kudzu nyílgyökér	Pueraria montana var. lobata

Várhatóan 2017-ben az alábbi fajokkal fog bővülni a lista:

Magyar név	Tudományos név
Közönséges selyemkóró	Asclepias syriaca
Vékonylevelű átokhínár	Elodea nuttallii
Bíbor nebáncsvirág	Impatiens glandulifera
Felemáslevelű süllőhínár	Myriophyllum heterophyllum
Kaukázusi medvetalp	Heracleum mantegazzianum
Óriásrebarbara	Gunnera tinctoria
Tollborzfű	Pennisetum setaceum
	Alternanthera philoxeroides
	Microstegium vimineum

Településkép, arculati jellemzők bemutatása

A megyében jellemző aprófalvas jelleg megőrzendő. A történetileg önálló települések összemosódását meg kell akadályozni. A településrészek között beépítetlenül maradó zöldsávokat meg kell tartani.

Zala megye településhálózatának történelmileg kialakult jellegzetessége az aprófalvas településstruktúra, melynek megtartása érdekében a közlekedési hálózat és távközlési hálózatok fejlesztése szükséges.

Kertes családi házas területek:

Nincs kialakult településközpont. A kertes családi házas területeken a mezőgazdasági jellegnek megfelelően, hosszan elnyúló telekméretes és oldalhatáron álló beépítés jellemző. A hátsókertekben a háztáji gazdálkodáshoz kapcsolódó állattartó és gazdasági épületek találhatók.

A kertes családi házas területeken a lakóépületek korszerűsítése szükséges, több helyen felújításokat kellene végezni a települési értékek megőrzése érdekében.

Köztéri alkotások

Csörnyeföldén található néhány köztéri alkotás.

A köztéri alkotások körébe sorolhatók a kőkeresztek is, melyek védelemre érdemesek.

Műszaki létesítmények

A településképet nagymértékben befolyásolják azok a műszaki létesítmények, melyek a település működéséhez elengedhetetlenek, azonban jellemzően közterületeken elhelyezve a vizuális környezetre jelentős hatásuk van.

A legjellemzőbb ilyen létesítmények: transzformátorok, gázfogadók, vízmű-kutak és víztárolók, szennyvíz-átemelők, hulladékgyűjtő konténerek.

(Iparterület, növényzettel takarva)

Ezekre rendszerint egyedileg az adott helyen lehetne településkép-szemponotú javaslatot tenni, pl. takaró sövény, vagy növényzet telepítésével.

Település sziluett:

A vertikálisan kiemelkedő objektumok valóságos méreteiknél sokkal nagyobb mértékben befolyásolják a településképet, mivel nagy távolságokból is érvényesülnek és a tájkép, illetve településsziluett befolyásolói. Csörnyeföld esetében azonban nem olyan nagymértékű, a domborzati viszonyok miatt.

Templomtorony: A magyar történelmi települések szerves részét képezik, gyakran pedig a jelképei is. A településen 2 db meghatározó templom található.

Víztornyok: A víztornyokat a kellő hálózati nyomás érdekében eleve igyekeznek magasabban fekvő pontokra telepíteni, ezért még jobban kiemelkednek a településképből.

5.Településkép, formálására vonatkozó ajánlások- példák

utcák, terek, köztéri alkotások

Tömeg-alakítási előírások, telepítés

A kertes családi házas területeken oldalhatáron álló beépítések jellemzők, kialakult előkertek megtartásával. A melléképületek jellemzően a főépülettel azonos telekhatárra telepítendőek, vagy a telek egész szélességében, lezárva a hátsó kertet.

Csörnyeföldön a lakóépületek magassága közel azonos a település északi részében, és célszerű a jövőben ennek a tendenciának a megtartása. A település nyugati részén található néhány emeletes lakóépület.

A településen a lakóházak tetőformájának többsége sátor- vagy nyeregtetős kialakítású. Ajánlott ezek megtartása, az erősen tagolt tetőszerkezetek helyett.

Érdemes törekedni a szolid árnyalatú színek felé, valamint ajánlott kerülni a rikító színű fémlemez fedéseket. Az épület-homlokzatok és tetőhéjazatok színe az egyik legfeltűnőbb arculati tényező, azonban a színek kiválasztásának szabályozása tulajdonképpen megoldhatatlan feladat.

Egyéb építmények létesítésénél (kerítés, kert, épülettartozékok és kiegészítő építmények) figyelemmel kell lenni az anyaghasználatra és színekre. Ajánlott a településen jellemző áttört kerítések építése. Célszerű kerülni utcafronton a betonelemeket és a magas, tömör, falazott kerítéselemeket.

Az épületgépészeti és hírközlési berendezések terén tiltani kellene a településképet zavaró klíma-berendezések és parabola-antennák utcai homlokzatra történő elhelyezését, bár a településen ez nem meghatározó. A településképet erősen meghatározza a mindenhol jelenlevő, tömördek mennyiségű légvezeték. Ennek megoldását országos szabályozással lehetne elősegíteni.

Lakóterületen csak az adott ingatlanon működő vállalkozás reklámjának elhelyezése engedhető meg. A településen nem található feltűnő reklámfelület, a cégnevek feltüntetése a jellemző.

Példák, irányvonal

A településen meghatározó településképi irányvonal nem alakult ki, a későbbi felújításokhoz, építésekhez adunk néhány példát, melyet a településképi eljárás során célszerű figyelembe venni. Az alábbiakban felsorolt részleteken a formavilág, anyaghasználat, telepítés az amit érdemes figyelembe venni. Ha a település egy egységesebb képet tud kialakítani, még nagyobb vonzerőt jelenthet majd a település életében.

Köztéri forma- és anyaghasználat

Épületek formavilága, anyaghasználat, kerítések

(forrás: internet)